

Verlag van de Inventarisatie van de Wageningse bermen door de Pantenwerkgroep van de KNNV afdeling Wageningen e.o.

23 februari 2020

Carla grashof

Uitgave: KNNV Afdeling Wageningen en omstreken

E-mail: secretaris@wageningen-eo.knnv.nl

Website: www.knnv.nl/wageningen

Copyright: KNNV afdeling Wageningen en omstreken.

De inhoud van dit rapport mag worden gebruikt voor doeleinden van natuurstudie, natuurbescherming, natuurbeleving en natuureducatie mits met duidelijke bronvermelding.

Kortenoord allee

Geïntervieweerd op 22 mei 2019 en op 4 september 2019. De noordzijde van de locatie wordt gevormd door het paadje ten zuiden van de grote vaas en de zuidzijde ligt tussen huisnr 25/27. Alleen de middenzijde van het perceel is opgenomen, aan straatkant is een stuk verstoord en aan de huizenzijde was in mei een stuk gemaaid. In totaal zijn 69 soorten aangetroffen. In mei bloeiden er 33 soorten, waarvan 23 niet meer in september. In september 2019 bloeiden er 20 soorten, waarvan 14 nog niet in mei. De vegetatie heeft een hoge bedekking (95-98%), waarvan kruiden het grootste deel uitmaken (60-70%).

Als we ons concentreren op soorten met een hoge abundantie (abundant A, lokaal abundant LA, frequent F en lokaal frequent LF) vinden we een aantal soorten die kenmerkend zijn voor vrij natte, voedselrijke, soms wat open vegetaties die gehooïd of geweid worden (Fioringras, Grote vossenstaart, Vijfvingerkruid).). Hier duidt dat waarschijnlijk op verkeer dat door de berm rijdt en regenwater dat vervolgens gedurende enige tijd blijft staan, ook een typische plek voor Veenwortel. Rietzwenkgras ook kenmerkend voor wat voedselrijkere/ruigere vegetaties, evenals Kropaar en Kweek.

We treffen ook met hoge abundantie soorten aan die kenmerkend zijn voor vegetaties van drogere (matig) voedselrijke bodems (die niet gedurende langere tijd onder water staan), die soms geweid maar veelal gehooïd worden, zoals Gewone Glanshaver, Smalle weegbree, Peen, Rode klaver, Gewone rolklaver, Scherpe boterbloem en (Vogel)wikke. Ook Gestreepte witbol komt in lage abundanties voor in deze graslanden.

Veel soorten zijn ook vrij groot en fors, hetgeen ook duidt op inzaai van cultivars.

De vegetatie lijkt zich in een tussenstadium te bevinden tussen een relatief soortenarme vegetatie en voedselrijker/ruige vegetatie (H2) en een relatief soorten- en kruidenrijke voedselarme vegetatie (H3). Door voortzetting van hooibeheer (2 keer maaien en afvoeren, bij voorkeur na 15 juni en in de herfst eind september/oktober) kan de ontwikkeling naar een meer soortenrijke en voedselarme vegetatie zich voortzetten. Een goede afvoer van maaisel is belangrijk om verrijking en een toename van voedselrijkdom te voorkomen. Daarbij is gefaseerd maaibeheer of sinusbeheer goed voor het jaarrond aanbod van nectar. Bij de keuze voor inzaaien voorkomen dat niet-inheemse of niet-regionale soorten worden ingezaaid.

Nijlantsingel

De locatie Nijlantsingel begint bij het eerste bankje vanaf de Kortenoordallee gezien en eindigt bij de 2^e treurwilg vanaf de Kortenoordallee. De oever en de berm tot aan de straat zijn apart geïntervieweerd, omdat dit twee uiteenlopende habitattypen zijn. Het wandelpad en de naastgelegen strook met gazonbeheer zijn niet meegenomen in de inventarisatie.

Nijlantsingel oever

Geïntervieweerd op 22 mei 2019 en op 4 september 2019. In totaal zijn 66 soorten aangetroffen. In mei bloeiden er 23 soorten, waarvan alleen Haagwinde en Hopklaver nog bloeiden in september. In

september 2019 bloeiden er nog 18 andere soorten. De vegetatie heeft een hoge bedekking (97-99%), waarvan grassen en schijngrassen het grootste deel uitmaken (60-65%).

Scherpe zegge, Riet, Mattenbies en Bosbies komen co-dominant of lokaal dominant voor. Dat kan zijn oorzaak vinden in het feit dat deze soorten vaak aangeplant worden in oevermatten. Dat geldt ook voor Gele Lis, die lokaal abundant (of frequent) voorkomt. Daarnaast komen meerdere soorten van oevers en/of natte standplaatsen met hogere abundantie voor in mei en/of september, zoals Kleine watereppe, Harig wilgenroosje, Pitrus, Moerasrolklaver en Grote kattenstaart, en hier en daar Slanke waterkers en Echte koekoeksbloem. Harig Wilgenroosje en Grote kattenstaart zijn karakteristiek voor rietvegetaties. Heermoes is een wat meer ruigte/ruderaal soort.

Ook een aantal soorten die meer karakteristiek zijn voor het aangrenzende drogere bermmilieu zijn hier met hogere abundantie aangetroffen, zoals Gewone glanshaver, Gestreepte witbol, Vertakte leeuwentand en Kleine ratelaar. Deze laatste is een Rode Lijst soort (gevoelig) en is waarschijnlijk ingezaaid. Er komen ook verschillende wilgensoorten voor op een deel van de oever (Boswilg, Schietwilg, Grauwe wilg en Katwilg).

Deze oever heeft een tamelijk soorten- en kruidenrijke vegetatie die kenmerkend is voor voedselrijke oevers. Eenmaal per jaar maaien en afvoeren in de herfst voorkomt dat de ruigere soorten en wilgen de oever en de naastgelegen berm gaan domineren. Dat is ook gunstig voor schraallandsoorten als Rietorchis en Kleine ratelaar, die op open plekken staan. Daarbij is gefaseerd maai-beheer (of sinusbeheer) goed voor het jaarrond aanbod van nectar en voor dieren die afhankelijk zijn van oud riet (o.a. kleine karekiet).

Nijlantsingel berm

Geïnterviewd op 22 mei 2019 en op 4 september 2019. In totaal zijn 78 soorten aangetroffen. In mei bloeiden er 23 soorten, waarvan alleen Haagwinde en Hopklaver nog bloeiden in september. In september 2019 bloeiden er nog 18 andere soorten. De vegetatie heeft een hoge bedekking (97-99%), waarvan grassen en schijngrassen het grootste deel uitmaken (60-65%).

Een deel van de soorten lijkt ingezaaid te zijn, waaronder Knoopkruid, Bont kroonkruid, Kleine ratelaar, Wilde akelei en Gewone margriet. We troffen ook cultivars aan van o.a. kaasjeskruid. Veel soorten zijn ook vrij groot en fors, hetgeen ook duidt op inzaai van cultivars. Bont kroonkruid is in 2018 ook aangetroffen in een oever aan de westzijde van de wijk Kortenoord als indicator voor stroomdalgrasland (Zwanenburg 2019).

Soorten van matig voedselrijke, droge tot vochtige graslanden nemen het grootste aandeel in, met name Gewone glanshaver en Knoopkruid, en worden vergezeld van graslandsoorten als Gewone margriet, Smalle weegbree, Scherpe boterbloem, Gestreepte witbol, Gewoon duizendblad en Gewone rolklaver. De schraallandsoort Kleine ratelaar (rode lijstsoort) die hier is aangetroffen, staat vaker op iets drogere plekken dan de Grote ratelaar.. Enkele oeversorten zoals Scherpe zegge, IJle zegge, Ruige zegge, Rietgras en Bosbies worden ook nog in de berm aangetroffen. Grote vossenstaart komt ook vaak op iets vochtiger plekken voor. Verder zijn er enkele ruigtesoorten aanwezig, zoals Kropaar en Akkerdistel, die lokaal dominant was in september. IJle dravik is hier een wat meer ruderaal soort, van open humeuze stikstofhoudende grond.

Deze berm heeft een vegetatie die kenmerkend is voor met name matig voedselrijke graslanden en voor al vrij soorten- en kruidenrijk is. Door voortzetting van hooibeheer (2 keer maaien en afvoeren, bij voorkeur na 15 juni en in de herfst eind september/oktober) kan de ontwikkeling naar een meer

soortenrijke en voedselarme vegetatie zich voortzetten. Uiteindelijk kan worden overgegaan op 1 maaien en afvoeren in de nazomer (september). Daarbij is het geheel afvoeren van maaisel (nadat het een paar dagen heeft gelegen) belangrijk. We hebben her en der wat ophoping van maaisel aangetroffen. Dat kan leiden tot verruiging. Gefaseerd maaibeheer (of sinusbeheer) is goed voor het jaarrond aanbod van nectar. Veel soorten kunnen zich spontaan vestigen waardoor inzaai van bloemen niet altijd nodig is. Bij de keuze voor inzaaien voorkomen dat niet-inheemse of niet-regionale soorten worden ingezaaid.

Geraadpleegde bronnen

- Schaminee, J. et al. 2010. Veldgids plantengemeenschappen van Nederland. Knnv, Zeist.
- Schaminee, J. et al. 2015. Veldgids rompgemeenschappen. Knnv, Zeist.
- Schoutens, A. 2018. Monitoring en beheer extensief beheerde grasvlakken en oevers in de gemeente Wageningen. Uitgevoerd door Ad Schoutens advies & begeleiding voor de gemeente Wageningen.
- Zwanenburg, J. 2019. Inventarisatie flora en fauna stedelijke water Wageningen 2018. Uitgevoerd door Ecologica voor Waterschap Vallei en Veluwe.

Kortenoordallee		mei		sept	
Wetenschappelijke naam	Naam	aantal	bloei	aantal	bloei
Achillea millefolium	Duizendblad	O		O	bloei
Agrostis stolonifera	Fioringras	A		A	
Alopecurus pratensis	Grote vossenstaart	F	bl		
Anisantha sterilis	IJle dravik	R	bl		
Arrhenatherum elatius subsp. elatius	Gewone glanshaver	LF	bl	LF	
Artemisia vulgaris	Bijvoet	R		O	
Bellis perennis	Madeliefje	R	bl		
Carex hirta	Ruige zegge	O	bl	R	
Centaurea jacea	Knoopkruid	D		D	
Cerastium glomeratum	Kluwenhoornbloem	O	bl		
Chenopodium polyspermum	Korrelganzenvoet			R	
Cirsium arvense	Akkerdistel			O	bl
Convolvulus sepium	Haagwinde	R	bl	R	bl
Cornus sanguinea	Rode kornoelje			R	
Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	R			
Dactylis glomerata	Kropaar	O	bl	LF	
Daucus carota	Peen	O		LF	
Echinochloa crus-galli	Europese hanenpoot			O	bl
Elytrigia repens	Kweek	O	bl	F	
Equisetum arvense	Heermoes	O		O	
Erigeron annuus	Zomerfijnstraal			R	bl
Festuca arundinacea	Rietzwenkgras	LA	bl	O	
Geranium dissectum	Slijpbladige ooievaarsbek	1	bl		
Glechoma hederacea	Hondsdrif	O	bl	O	
Helianthus x laetiflorus (H. pauciflorus x tuberosus)	Stijve zonnebloem			R	bl
Holcus lanatus	Gestreepte witbol	F	bl		
Iris pseudacorus	Gele lis	R			
Jacobaea vulgaris	Jakobskruiskruid			R	bl
Leontodon autumnalis	Vertakte leeuwentand			R	
Leucanthemum vulgare	Gewone margriet	O	bl		
Lolium perenne	Engels raaigras	O			
Lotus corniculatus	Gewone rolklover	LF	bl	LF	bl
Medicago lupulina	Hopklaver	O	bl	O	bl
Melilotus albus	Witte honingklaver			O	bl
Melilotus officinalis	Citroengele honingklaver			O	bl
Persicaria amphibia	Veenwortel			F	
Phalaris arundinacea	Rietgras			O	
Phleum pratense	Timoteegras			O	
Phragmites australis	Riet			R	
Plantago lanceolata	Smalle weegbree	A	bl	O	
Plantago major	Grote weegbree	R		R	
Poa pratensis	Veldbeemdgras	O	bl		
Poa trivialis	Ruw beemdgras	O	bl		
Potentilla anserina	Zilverschoon	O		O	
Potentilla reptans	Vijfvingerkruid	LF		LF	
Prunella vulgaris	Gewone brunel			O	bl
Pulicaria dysenterica	Heelblaadjes			O	
Ranunculus acris	Scherpe boterbloem	F	bl	F	bl
Ranunculus repens	Kruipende boterbloem	O	bl		
Rhinanthus minor	Kleine ratelaar	O	bl	O	
Rorippa palustris	Moeraskers			R	bl
Rubus caesius	Dauwbraam	R		R	
Rumex acetosa	Veldzuring	R	bl		
Rumex obtusifolius	Ridderzuring	R		O	
Rumex x pratensis (R. crispus x obtusifolius)	Bermzuring	R			
Salix cinerea	Grauwe wilg			R	
Senecio inaequidens	Bezemkruiskruid			R	bl
Setaria viridis	Groene naalbaar			R	
Sinapis arvensis	Herik	R	bl		
Sonchus oleraceus	Gewone melkdistel			R	bl
Symphytum officinale	Gewone smeewortel	R	bl	R	bl
Tanacetum vulgare	Boerenwormkruid			O	bl
Taraxacum spec.	Paardenbloem spec.	O	bl	O	
Trifolium pratense	Rode klaver	O	bl	A	bl
Trifolium repens	Witte klaver	O	bl		
Tripleurospermum maritimum	Reukeloze kamille			O	bl
Vicia cracca	Vogelwikke			F	
Vicia sativa	Voederwikke	F	bl		

Nijlantsingel oever		mei		sept	
Wetenschappelijke naam	NL Naam	aantal	bloei	aantal	bloei
Acorus calamus	Kalmoes	F	bl	F	
Agrostis stolonifera	Fioringras	O		F	bl
Alnus incana	Witte els			R	
Arrhenatherum elatius subsp. elatius	Gewone glanshaver	LF	bl		
Bellis perennis	Madeliefje	O	bl		
Berula erecta	Kleine watereppe	LF		O	bl
Bidens frondosa	Zwart tandzaad	R		F	bl
Callitriche spec.	Sterrenkroos spec.				
Carex acuta	Scherpe zegge	LD	bl	LD	
Carex hirta	Ruige zegge	O	bl	O	
Carex pseudocyperus	Hoge cyperzegge	R	bl	R	
Carex remota	IJle zegge	R	bl		
Chamerion angustifolium	Wilgenroosje	O			
Cirsium arvense	Akkerdistel	O		F	bl
Convolvulus sepium	Haagwinde	O	bl	O	bl
Dactylorhiza praetermissa	Rietorchis	R	bl		
Daucus carota	Peen	O		O	
Deschampsia cespitosa	Ruwe smele	R		O	bl
Eleocharis palustris	Gewone waterbies	O	bl		
Epilobium hirsutum	Harig wilgenroosje	O		F	bl
Equisetum arvense	Heermoes	A		O	
Festuca rubra	Rood zwenkgras			O	
Geranium dissectum	Slipbladige ooievaarsbek	O			
Glechoma hederacea	Hondsdrif	O	bl	F	
Holcus lanatus	Gestreepte witbol	LF		R	
Iris pseudacorus	Gele lis	LA	bl	F	
Juncus conglomeratus	Biezenknoppen			R	
Juncus effusus	Pitrus	F	bl	F	
Lathyrus latifolius	Brede lathyrus			R	
Lathyrus pratensis	Veldlathyrus	O			
Lemna spec.	Eendenkroos spec.	O			
Leontodon autumnalis	Vertakte leeuwentand			F	bl
Lotus pedunculatus	Moerasrolklaver	F			
Lycopus europaeus	Wolfspoot	O		F	bl
Lythrum salicaria	Grote kattenstaart	LF		F	bl
Medicago lupulina	Hopklaver	O	bl	O	bl
Myosotis laxa + Myosotis scorpioides	Zompvergeet-mij-nietje + Moerasvergeet-mij-nietje				
Nasturtium microphyllum + Nasturtium officinale	Slanke waterkers + Witte waterkers	O		R	
Nymphoides peltata	Watergentiaan			R	
Persicaria amphibia	Veenwortel	O			
Phragmites australis	Riet	CD		LD	bl
Plantago lanceolata	Smalle weegbree	F			
Plantago major	Grote weegbree	O			
Poa pratensis	Veldbeemdgras		bl		
Poa trivialis	Ruw beemdgras		bl		
Potentilla reptans	Vijfvingerkruid	O		O	
Prunella vulgaris	Gewone brunel	O		O	bl
Ranunculus acris	Scherpe boterbloem	O	bl	O	
Ranunculus repens	Kruipende boterbloem	O	bl		
Rhinanthus minor	Kleine ratelaar	LF	bl	?	
Rubus spec.	Braam spec.	R			
Rumex acetosa	Veldzuring			R	
Rumex crispus	Kruizuring	O			
Rumex obtusifolius	Ridderzuring	O			
Salix alba	Schietwilg	O		O	
Salix caprea	Boswilg			R	
Salix cinerea	Grauwe wilg	O		O	
Salix spec.	Wilg spec.			R	
Salix viminalis	Katwilg	O		O	
Schoenoplectus lacustris	Mattenbies	CD	bl	LD	
Scirpus sylvaticus	Bosbies	CD	bl	LD	
Silene flos-cuculi	Echte koekoeksbloem	O	bl		
Sparganium erectum	Grote egelskop	O		R	
-Typha latifolia	Grote lisdodde	O		O	
Urtica dioica	Grote brandnetel			O	
Vicia sativa subsp. segetalis	Vergeten wikke	R	bl		

Nijlantsingel berm		mei		sept	
Wetenschappelijke naam	NL Naam	aantal	bloei	aantal	bloei
<i>Achillea millefolium</i>	Duizendblad	F		?	b
<i>Agrostis stolonifera</i>	Fioringras			F	
<i>Alopecurus pratensis</i>	Grote vossenstaart	LA	Bl		
<i>Anisantha sterilis</i>	IJle dravik	LA	Bl		
<i>Aquilegia vulgaris</i> (cultivar)	Wilde akelei (cultivar)	R	Bl		
<i>Arrhenatherum elatius</i> subsp. <i>elatius</i>	Gewone glanshaver	LD	Bl	LD	
<i>Artemisia vulgaris</i>	Bijvoet			R	bl
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje	F	Bl		
<i>Bidens frondosa</i>	Zwart tandzaad			R	bl
<i>Bromus hordeaceus</i>	Zachte dravik	R	Bl		
<i>Cardamine pratensis</i>	Pinksterbloem	R	Bl		
<i>Carex acuta</i>	Scherpe zegge	LA	Bl	O	
<i>Carex hirta</i>	Ruige zegge	O	Bl		
<i>Carex remota</i>	IJle zegge	1	Bl		
<i>Centaurea jacea</i>	Knoopkruid	LD		CD	bl
<i>Cerastium fontanum</i>	Gewone hoornbloem	R	Bl		
<i>Cerastium glomeratum</i>	Kluwenhoornbloem	O			
<i>Cichorium intybus</i>	Wilde cichorei			R	bl
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel	F		LD	bl
<i>Cirsium vulgare</i>	Speerdistel	O		R	
<i>Dactylis glomerata</i>	Kropaar	A	Bl	A	
<i>Daucus carota</i>	Peen	LF		F	
<i>Elytrigia repens</i>	Kweek	F		O	
<i>Equisetum arvense</i>	Heermoes	F	nvt	O	
<i>Fallopia japonica</i>	Japanse duizendknoop	R		R	
<i>Festuca arundinacea</i>	Rietzwenkgras	LA	Bl	F	
<i>Festuca rubra</i>	Rood zwenkgras	LA		F	
<i>Galium mollugo</i>	Glad walstro			O	bl
<i>Geranium dissectum</i>	Slipbladige ooievaarsbek	F	Bl		
<i>Geranium pratense</i>	Beemdoeivaarsbek			R	
<i>Glechoma hederacea</i>	Hondsdrif	O	Bl	F	
<i>Heracleum sphondylium</i>	Gewone berenklaauw	R			
<i>Holcus lanatus</i>	Gestreepte witbol	F	Bl	O	
<i>Hypochaeris radicata</i>	Gewoon biggenkruid	O		O	bl
<i>Jacobaea vulgaris</i>	Jakobskruiskruid			R	bl
<i>Juncus effusus</i>	Pitrus	R			
<i>Juncus inflexus</i>	Zeegroene rus	R		R	
<i>Lathyrus latifolius</i>	Brede lathyrus			R	bl
<i>Leontodon autumnalis</i>	Vertakte leeuwentand			F	bl
<i>Leucanthemum vulgare</i>	Gewone margriet	LF	Bl	R	bl
<i>Lolium multiflorum</i>	Italiaans raaigras	O			
<i>Lolium perenne</i>	Engels raaigras	A		F	
<i>Lotus corniculatus</i>	Gewone rolklaver			A	bl
<i>Lotus pedunculatus</i>	Moerasrolklaver	LA	Bl		
<i>Malva spec.</i>	Kaasjeskruid spec.	R			
<i>Medicago lupulina</i>	Hopklaver	O	Bl	O	bl
<i>Melilotus albus</i>	Witte honingklaver			O	bl
<i>Persicaria amphibia</i>	Veenwortel	O		LF	
<i>Phalaris arundinacea</i>	Rietgras			O	
<i>Phleum pratense</i>	Timoteegras			O	
<i>Phragmites australis</i>	Riet	LF		O	bl
<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle weegbree	A	Bl	A	bl
<i>Plantago major</i>	Grote weegbree			R	bl
<i>Poa pratensis</i>	Veldbeemdgras	O	Bl		
<i>Potentilla anserina</i>	Zilverschoon	O		LF	
<i>Potentilla reptans</i>	Vijfvingerkruid	O		O	
<i>Quercus robur</i>	Zomereik	R			
<i>Ranunculus acris</i>	Scherpe boterbloem	F	Bl		
<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem	LA		O	
<i>Rhinanthus minor</i>	Kleine ratelaar	LF	Bl	O	
<i>Rorippa sylvestris</i>	Akkerkers			O	bl
<i>Rubus fruticosus</i>	Gewone braam	R	R		
<i>Rumex crispus</i>	Krulzuring	O			
<i>Rumex obtusifolius</i>	Ridderzuring			R	
<i>Rumex x pratensis</i> (<i>R. crispus</i> x <i>obtusifolius</i>)	Bermzuring	R		O	
<i>Scirpus sylvaticus</i>	Bosbies	LA		LA	
<i>Securigera varia</i>	Bont kroonkruid	LA		LA	bl
<i>Silene dioica</i>	Dagkoekoeksbloem	R	Bl		
<i>Tanacetum vulgare</i>	Boerenwormkruid	R		O	bl
<i>Taraxacum officinale</i> s.l. (incl. all sec.)	Paardenbloem	O	Bl	O	

<i>Trifolium pratense</i>	Rode klaver	F	Bl	A	bl
<i>Tripleurospermum maritimum</i>	Reukeloze kamille			R	bl
<i>Urtica dioica</i>	Grote brandnetel	O		O	
<i>Vicia cracca</i>	Vogelwikke			R	bl
<i>Vicia sativa</i> subsp. <i>segetalis</i>	Vergeeten wikke	LF			
<i>Vicia villosa</i>	Bonte wikke			R	bl